

компьютерно-игровой комплекс, компьютерные технологии, программируемое образование, информационное общество, отрасль образования, образовательный процесс, дошкольное образовательное учреждение, дети дошкольного возраста.

SUMMARY

T. Pavluk. Pre-conditions of informatization educational-educate process of preschool educational establishments.

The article is devoted the problem of introduction of computer in an educational-educate process of preschool educational establishments. Historical pre-conditions of introduction of computer are examined in educational industry. The analysis of normatively legal and legislative base is carried out on a question informatization of an educational-educate process in all links of education on the whole and preschool education in particular.

Key words: electronic calculable machines, computer, computer-playing complex, computer technologies, programmable studies, informative society, industry of education, educational-educate process, preschool educational establishment, to put preschool age.

УДК 376.34.27.85

Н. В. Савінова

Миколаївський національний
університет ім. В. О. Сухомлинського

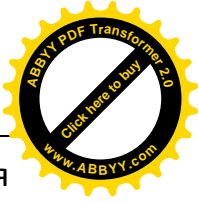
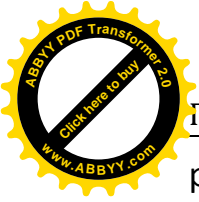
ПРОБЛЕМА ПРИНЦИПІВ НАВЧАННЯ В СПЕЦІАЛЬНІЙ МЕТОДИЦІ ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті висвітлено основні методологічні положення, що лежать в основі корекційного навчання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку; зазначено, що методичні принципи навчання мови дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку становлять цілісну систему, яка включає два методологічно важливих положення: урахування найбільш загальних закономірностей оволодіння мовою в нормі, а також урахування своєрідності їх прояву при порушеннях мовленнєвого розвитку.

Ключові слова: спеціальна методика початкового навчання української мови, принципи навчання мови дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку, корекція порушень мовлення.

Постановка проблеми. Проблема принципів навчання української мови в спеціальній методиці досліджувалась і висвітлювалась ученими (В. П. Глухов, В. М. Гриншпун, Н. С. Жукова, С. Ф. Іваненко, І. С. Марченко, С. А. Миронова, В. І. Селіверстов, В. В. Тарасун, Т. Б. Філічева, Г. В. Чиркіна, М. К. Шеремет та ін.), проте розроблена недостатньо. Спеціальна методика навчання мови послуговується лінгводидактичними принципами навчання рідної мови: загальнометодичними, частково-методичними і спеціальними.

Система принципів української дошкільної лінгводидактики, що становить теоретичну основу для формування змісту комунікативної компетенції дитини, включає: а) загальнодидактичні: принцип виховуючого навчання, єдності навчання з життям, теорії з практикою, усвідомленості, послідовності і систематичності навчання, принципи науковості, наочності, творчої активності, доступності навчання, міцності засвоєння знань,

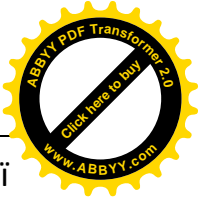
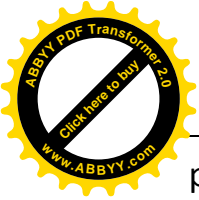

розвивального навчання, колективного характеру навчання та врахування індивідуальних особливостей дітей; б) загальнометодичні принципи навчання дітей рідної мови, які виконують нормативну функцію: принципи уваги до матерії мови, розуміння мовних значень, оцінки виразності мовлення, розвитку чуття мови, координації усного й писемного мовлення, прискорення темпів навчання мови (Л. П. Федоренко), взаємозв'язку сенсорного, розумового й лінгвістичного розвитку дітей (Ф. О. Сохін, Є. І. Тихеева); в) частково-методичні, які виконують концептуальну функцію: принципи комунікативно-діяльнісного підходу; комплексного розвитку мовлення; домінуючої ролі ігрової діяльності; максимальної мовленнєвої активності; варіативності добору змісту, форм і методів навчання; емоційної насиченості процесу навчання; формування елементарного усвідомлення мовних явищ (А. М. Богуш, Е. П. Короткова, В. Л. Скалкін); г) спеціальні методичні принципи добору та вивчення мовного матеріалу з лексики (введення слів на основі чуттєвого досвіду та активної пізнавальної діяльності; розв'язання всіх завдань словникової роботи в єдності; зв'язку змісту словникової роботи з можливостями дитини в пізнанні доквілля; описування понять і тлумачення їх значень), фонетики (розвитку фонематичного слуху; врахування різниці між звуком і буквою – вимовою й написанням; послідовності введення фонетичного матеріалу на заняттях; оцінки виразності мовлення; заміни діалектної вимови літературною), граматики (однієї труднощі; автоматизації граматичних навичок; презентації граматичних явищ з урахуванням віку та етапу навчання), зв'язного мовлення (навчання за зразком вихователя; самостійності у побудові тексту), які виконують регулятивну функцію [2, 148–149].

Система загальнометодичних, частково-методичних і спеціальних методичних принципів навчання мови за наявності необхідної лінгводидактичної інтерпретації є дієвим засобом визначення напрямів і шляхів конструювання змісту й процесу навчання мови дітей, у тому числі з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Аналіз актуальних досліджень. Теоретичною і методологічною основою корекційного навчання є положення, розроблені в дефектології і логопедії (Л. С. Виготський, Р. Є. Левіна, В. І. Лубовський та ін.).

Спрямованість і зміст педагогічних досліджень мовленнєвої патології у дітей визначені принципами їх аналізу, що розробила Р. Є. Левіна, і є визначальними для спеціальних методів логопедичної науки, а саме:

розвитку; системного підходу; підходу до мовленнєвих порушень з позиції зв'язку мовлення з іншими сторонами психічного розвитку та ін.

Принцип розвитку передбачає аналіз об'єктивних і суб'єктивних умов для формування мовленнєвої функції дитини. Всебічне обстеження дошкільника дозволяє виявити первинний дефект й обумовлені ним недоліки психічного розвитку, що враховуються під час планування корекційної роботи.

Для правильного оцінювання генези певного відхилення, як зазначав Л. С. Виготський, слід розрізнати походження змін розвитку і самі ці зміни, їх послідовне виховання і причинно-наслідкові залежності між ними.

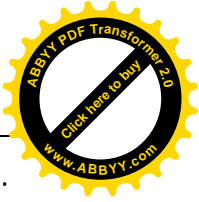
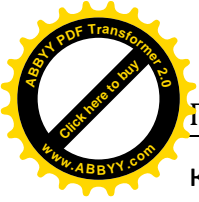
Р. Є. Левіна наголошує на тому, що під час здійснення генетичного причинно-наслідкового аналізу важливо уявляти собі все різномаяття умов, необхідних для повноцінного формування функції на кожному етапі її розвитку. Умови, які забезпечують нормальний розвиток кожної сформованої функції (у дорослих), й умови, що готують її виникнення, забезпечуючи нормальний розвиток, є нерівнозначними [6, 9].

У дітей у багатьох випадках, особливо там, де порушення проявляються в кількох напрямках, велику роль відіграють не тільки безпосередні результати первинного дефекту, але і його наслідки. Відхилення у мовленнєвому розвитку підкоряються цій загальній закономірності (Р. Є. Левіна) [6, 9].

Принцип розвитку передбачає також виокремлення у процесі логопедичної роботи тих завдань, труднощів, етапів, які знаходяться в зоні найближчого розвитку дитини.

Вивчення дітей з порушеннями мовлення, а також організація логопедичної роботи з ними здійснюється з урахуванням провідної діяльності дитини (предметно-практичної, ігрової, навчальної).

Принцип системного підходу передбачає аналіз взаємодії різних компонентів мовлення. Порушення мовлення можуть торкатися різних компонентів мовленнєвої діяльності. Одні недоліки можуть стосуватися тільки процесів вимови, а інші – фонематичної системи рідної мови і проявляються не лише в дефектах вимови, але і в недостатньому оволодінні звуковим складом слова, що призводить до порушень читання і письма. Існують порушення, які охоплюють як фонетико-фонематичну, так і лексико-граматичну систему, що простежується при загальному недорозвиненні мовлення. Характер дефекту залежить від того, які

компоненти мовленнєвої системи виявляються порушеними (Р. Є. Левіна). Вивчення характеру дефекту мовлення передбачає аналіз зв'язків, які існують між різними порушеннями, розуміння значущості цих зв'язків [6, 10].

Стосовно дітей із загальним недорозвиненням мовлення цей принцип реалізується у процесі взаємопов'язаного формування фонетико-фонематичних і лексико-граматичних компонентів мови. Корекція порушень вимови звуків і складової структури слів дозволяє відпрацювати чіткість і виразність мовлення.

Водночас розвиток фонематичного сприйняття готує основу для формування граматичної і морфологічної системи словотворення і словозміни (Т. Б. Філічева).

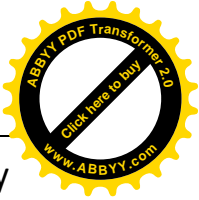
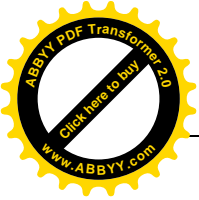
Принцип системного аналізу мовленнєвих порушень застосовують з метою своєчасного виявлення ускладнень під час формування певних сторін мовлення. Раннє розпізнавання можливих відхилень як в усному, так і писемному мовленні дає змогу запобігати їм за допомогою педагогічних (логопедичних) прийомів.

Принцип зв'язку мовлення з іншими сторонами психічного розвитку розкриває залежність формування окремих компонентів мовлення від стану інших психічних процесів.

Поряд із безпосереднім виправленням мовленнєвих порушень відкривається можливість впливу на певні особливості психічного розвитку, які прямо або побічно заважають нормальному функціонуванню мовленнєвої діяльності (Р. Є. Левіна) [6, 14].

Отже, спеціальне навчання під кутом зору логопедії тісно пов'язане з корекційно-виховним впливом, спрямування і зміст якого визначаються залежністю мовленнєвих порушень від особливостей інших сторін психічної діяльності.

Онтогенетичний принцип вважається одним із найбільш визнаних і значущих у логопедії. Його змістом є врахування послідовності появи форм і функцій мовлення, а також видів діяльності дитини в онтогенезі під час розробки методики корекційно-логопедичного впливу. Таким підходом визначається послідовність застосування мовного матеріалу (лінгвістичний аспект) і врахування провідної діяльності віку (психологічний аспект). Таким чином, онтогенетичний принцип регулює етапи і послідовність відпрацювання мовних одиниць у процесі корекційної роботи і форми відбору матеріалу з урахуванням вікових особливостей [3, 14].

О. Е. Грибова зауважує, що в основу методики корекції і розвитку мовлення дітей має бути покладений психолінгвістичний аспект, який передбачає виявлення й опис механізмів формування мовних і мовленнєвих умінь і навичок в онтогенезі і дизонтогенезі [1, 31–32].

Розрізнення цих двох процесів, з одного боку, і з'ясування загальних закономірностей, з другого боку, є визначальними факторами для визначення способів і шляхів корекції, для постановки стратегічних, тактичних цілей і завдань як за індивідуального, так і за фронтального способів навчання.

Мета статті – дослідити проблеми принципів навчання в спеціальній методиці початкового навчання української мови.

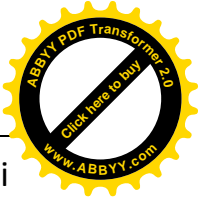
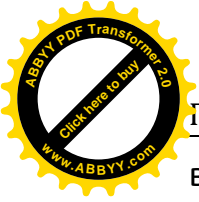
Реалізація визначеної мети передбачає вирішення таких завдань:

- 1) проаналізувати психолого-педагогічну літературу з проблеми;
- 2) з'ясувати, яким чином принципи навчання в спеціальній методиці початкового навчання української мови дітей з тяжкими порушеннями мовлення реалізуються у процесі навчання;
- 3) визначити основні методологічні положення, що лежать в основі корекційного навчання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Методичні принципи навчання мови дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку, на нашу думку, становлять цілісну систему, яка включає два методологічно важливих положення. З одного боку, у побудові спеціального навчання мови необхідним є врахування найбільш загальних закономірностей оволодіння мовою в нормі, а з другого – врахування своєрідності їх прояву при порушеннях мовленнєвого розвитку.

Першу групу утворюють принципи, які виходять із необхідності враховувати найбільш загальні закономірності розвитку мовлення в нормі під час побудови процесу спеціального навчання мови. Принципи другої групи мають забезпечувати корекційно-розвивальну основу процесу спеціального навчання мови дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

На нашу думку, до другої групи принципів входять такі: принцип побудови навчання на основі врахування даних, отриманих у процесі систематичного вивчення стану мовлення дитини з тяжкими порушеннями мовлення; принцип автоматизації мовленнєвих навичок на основі осмисленого засвоєння дитиною мовних закономірностей; принцип максимальної особистісної спрямованості корекційно-розвивального

впливу; принцип опори на вербальні засоби, які присутні в мовленні дитини; принцип формування і корекції мовленнєвого дефекту на основі встановлення взаємозв'язку між фонетичним, лексичним і граматичним компонентами мови тощо.

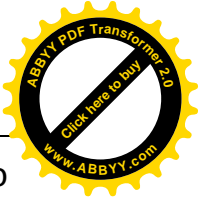
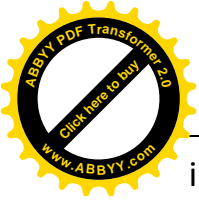
Принцип побудови навчання на основі врахування даних, отриманих у процесі систематичного вивчення стану мовлення дитини-логопата, передбачає виявлення як її типологічних, так й індивідуальних особливостей, аналіз рівня її мовленнєвого розвитку (характеристика окремих сторін мовлення, умінь, навичок, типові ускладнення і мовленнєві помилки). Мета вивчення мовлення полягає в тому, щоб визначити конкретні завдання, можливості, перспективи подальшого мовленнєвого розвитку як у процесі фронтальної, так й індивідуальної роботи. Без дотримання цього принципу побудова педагогічного процесу втрачає свою конкретність.

Отриманий матеріал фіксується, аналізується, порівнюється зі спостереженнями, які проводилися раніше і були зафіксовані в картці мовленнєвого розвитку дитини. Простежується динаміка розвитку й результати відповідно до індивідуальної програми корекції порушень мовленнєвого розвитку. Такий аналіз дозволяє передбачити динаміку процесу корекції і розвитку мовлення дитини, виявити характерні тенденції, оцінити ефективність методичних зусиль, окреслити шляхи подальшої роботи. Постійне і систематичне вивчення мовлення дитини з тяжкими порушеннями мовлення дозволяє створити чіткі уявлення як про реальну картину мовленнєвого розвитку, так і про конкретні негативні тенденції і прояви.

Принцип максимальної особистісної спрямованості корекційно-розвивального впливу передбачає організацію розвивального середовища з метою формування комунікативних, пізнавальних і мовних навичок. Реалізація цього принципу забезпечує побудову спеціального навчання мови, створення мовленнєвого середовища відповідно до індивідуально-типологічних особливостей дитини з ТПМ і ступеня складності мовленнєвого дефекту, а також досконале володіння логопедом корекційними методиками.

Таким чином, комунікативні і пізнавальні завдання мають бути адекватними віку дітей, їх можливостям і мати особистісний смисл. Індивідуальне комунікативне завдання повинно співвідноситися із колективним. Крім того, дитина повинна мати можливість вибору

індивідуального варіанта вирішення комунікативного і пізнавального завдання.

Принцип формування і корекції мовленнєвого дефекту на основі встановлення взаємозв'язку між фонетичним, лексичним і граматичним компонентами мови ставить за мету у процесі спеціального навчання розвиток у дітей розуміння мовлення інших людей, накопичення мовленнєвих засобів (поступове збільшення словникового запасу, уточнення і розвиток значень слів, розрізнення граматичних форм), засвоєння різних форм спілкування (діалогічне – монологічне мовлення, ситуативне – контекстне мовлення). Великого значення у вирішенні завдань з розвитку мовленнєвої комунікації набувають формування у дітей чуття мови, розвиток їх мовної здібності [5, 12].

У процесі розвитку спілкування необхідно вирішувати два завдання: розвивати у дітей розуміння мовлення і формувати навички активного використання мови в комунікативних цілях. Ці два завдання тісно пов'язані одне з одним. При цьому розвиток пасивного мовлення, тобто його розуміння, випереджає становлення активного мовлення, спричиняє його розвиток [5, 12].

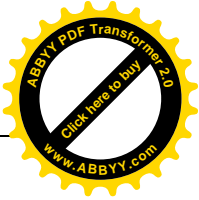
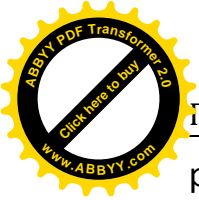
Логопедичні заняття є основною формою корекційного навчання і застосовуються для систематичного розвитку всіх компонентів мовлення і підготовки до школи.

Основними завданнями логопедичних занять, як зазначають Т. Б. Філічева, Г. В. Чиркіна, є:

1. Розвиток розуміння мовлення; виховання вміння спостерігати й осмислювати явища дійсності, що дає можливість уточнити і розширити запас конкретних уявлень дитини; сформувати узагальнюючі поняття, практичні навички словотворення і словозміни; уміння використовувати прості розширені речення і деякі види складних синтаксичних структур.

2. Формування правильної вимови звуків; розвиток фонематичного слуху і сприйняття; закріплення навичок вимови слів різної звукоскладової структури; контроль за виразністю мовлення; підготовка до засвоєння навичок звукового аналізу і синтезу.

3. Навчання дітей самостійного висловлювання. На основі сформованих навичок використання різних типів речень у дітей виробляється вміння передавати враження від того, що побачив, про події дійсності, переказувати зміст сюжетних картин та їх серій, складати

розповіді-описи [7, 40].

Весь процес корекційного навчання має чітку комунікативну спрямованість. Елементи мовної системи, що засвоюються, повинні включатися у безпосереднє спілкування. Важливо навчити дітей застосовувати відпрацьовані мовленнєві операції в аналогічних або нових ситуаціях, творчо використовувати здобуті навички в різних видах діяльності.

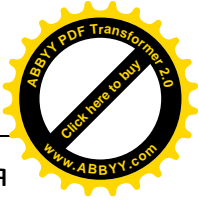
Логопедичні заняття з формування лексико-граматичних засобів мови і розвитку зв'язного мовлення, на думку Т. Б. Філічевої і Г. В. Чиркіної, будуються у врахуванням вимог як загальної дошкільної, так і спеціальної педагогіки.

Логопеду необхідно: чітко визначити тему і мету заняття; виокремити словник дієслів і прикметників, які повинні засвоїти діти в активному мовленні; відібрати лексичний і граматичний матеріал з врахуванням теми і мети заняття, етапу корекційного навчання, індивідуального підходу до мовленнєвих і психічних можливостей дітей (при цьому допускається ненормативне фонетичне оформлення частини мовленнєвого матеріалу); окреслити основні етапи заняття, показати їх взаємозв'язок і взаємообумовленість, сформулювати мету кожного етапу; забезпечити поступове ускладнення мовленнєвих і мовленнєво-мисленнєвих завдань; включити в заняття різноманітні ігрові і дидактичні вправи з елементами змагання, контролю за своїми діями і діями товаришів; під час відбору програмного матеріалу враховувати зону найближчого розвитку дошкільника, потенційні можливості для розвитку мисленнєвої діяльності, складних форм сприйняття, уяви; передбачити прийоми, які забезпечують за умови індивідуального підходу до дітей залучення їх до активної роботи і пізнавальної діяльності; систематичне повторення засвоєного мовленнєвого матеріалу [7].

Логопедичні фронтальні заняття з формування вимови будуються з врахуванням завдань і змісту кожного періоду навчання.

Специфіка цього виду занять обумовлює добір лексичного матеріалу, який насичений звуками, що вивчаються і вимовляються правильно. Виключаються звуки, які змішуються. На кожному занятті обов'язково передбачаються вправи для закріплення правильної вимови певного звука, розвитку фонематичного слуху, сприйняття, оволодіння навичками елементарного аналізу і синтезу. Обов'язковим є включення завдань з розвитку слухомовленнєвої пам'яті.

І. С. Марченко зазначає, що для здійснення корекційного навчання мови і мовлення виділяють такі види занять:

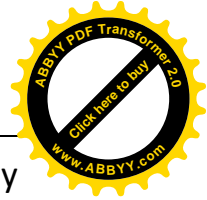
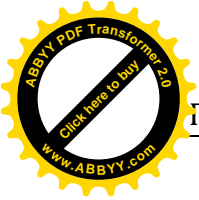
- формування звуковимови;
- формування (залежно від рівня розвитку мовлення) лексичних або лексико-граматичних категорій мови;
- формування і розвиток зв'язного мовлення;
- підготовка та початкове навчання грамоти [4, 40].

Програмовий зміст занять визначається відповідно до ступеня порушення компонентів мовлення. Він передбачає формування у дітей мотиваційно-потребового компонента мовленнєвої діяльності; розвиток когнітивних передумов мовленнєвої діяльності (сприймання, уваги, пам'яті, мислення); формування вербалізованих уявлень про навколишній світ; формування здатності до засвоєння елементарних мовних закономірностей; формування та вдосконалення механізмів сенсомоторного рівня і механізмів мовного рівня мовленнєвої діяльності у процесі розширення імпресивного та експресивного словника дітей, розвитку розуміння і використання граматичних форм слова і словотворчих моделей, а також різних типів синтаксичних конструкцій і на їх основі розвитку зв'язного мовлення. Таким чином, корекційно-логопедичний вплив спрямований на розвиток різних компонентів мовної здібності (фонетичного, лексичного, словотворчого, морфологічного, семантичного) (І. Марченко) [4, 40–41].

За дидактичною метою виділяють такі типи занять:

- викладення нового матеріалу;
- закріплення знань, умінь і навичок;
- систематизація та узагальнення пройденого матеріалу;
- комбіновані заняття, на яких здійснюється засвоєння нового матеріалу, повторення пройденого і практичне його застосування.

Корекційно-логопедична робота передбачає комплексне вирішення завдань мовленнєвого розвитку дітей, тому найбільш широко за своєю структурою використовуються комплексні заняття. Вони враховують особливості оволодіння дітьми мовою як єдиною системою різномірних мовних одиниць. Тільки взаємозв'язок, взаємодія різних завдань дають можливість усвідомлення дитиною деяких аспектів мови, правильного розвитку мовлення. Наприклад, зв'язне мовлення, словникова робота, граматична правильність мовлення; звукова культура мовлення, словникова робота, граматична будова мови, зв'язне мовлення (І. Марченко) [4, 41–42].

Висновки. Отже, вчені висловлюють думку про комплексний підхід у вирішенні завдань мовленнєвого розвитку дітей, що передбачає на кожному занятті вправи для закріплення правильної вимови певного звука, розвиток фонематичного слуху, сприйняття, оволодіння навичками елементарного аналізу і синтезу, тому що взаємозв'язок, взаємодія різних завдань створюють умови для усвідомлення дитиною різних аспектів мови.

Проте потребує подальшого дослідження проблема принципів у спеціальній методиці початкового навчання української мови дітей з тяжкими порушеннями мовлення та їх реалізації у процесі навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грибова О. Е. О содержании понятия «онтогенетический принцип» в логопедии / О. Е. Грибова // Психолингвистика и современная логопедия / [под ред. Л. Б. Халиловой]. – М. : Эконика, 1997. – С. 31–41.
2. Котик Т. М. Українська дошкільна лінгводидактика: історія, здобутки, перспективи / Тетяна Миколаївна Котик. – Одеса : СВД М. П. Черкасов, 2004. – 296 с.
3. Логопедия : учеб. пособ. [для студ. пед. институтів по спец. «Дефектология»] / [под. ред. Л. С. Волковой]. – М. : Просвещение, 1989. – 528 с.
4. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників) : навч. посіб. [для студ. вищих пед. навч. закл. Спеціальність: Корекційна освіта (логопедія)] / І. С. Марченко. – [1-е вид.]. – К. : Слово, 2010. – 288 с.
5. Миронова С. А. Развитие речи дошкольников на логопедических занятиях / Миронова С. А. – М. : Просвещение, 1991. – 208 с.
6. Основы теории и практики логопедии / [под ред. Р. Е. Левиной]. – М. : «Просвещение», 1967. – 368 с.
7. Филичева Т. Б. Подготовка к школе детей с общим недоразвитием речи в условиях специального детского сада : [в 2 ч.] : пособ. [для студ. дефектологических факультетов, практических работников спец. учреждений, воспитателей детских садов, родителей] / Т. Б. Филичева, Г. В. Чиркина. – М. : Альфа, 1993. – Ч. 1 : Первый год обучения (старшая группа). – 130 с.

РЕЗЮМЕ

Н. В. Савинова. Проблема принципов обучения в специальной методике начального обучения украинскому языку.

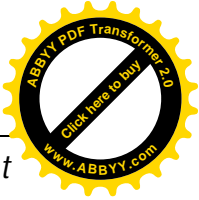
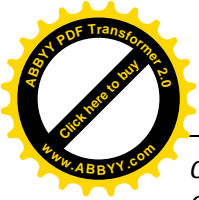
В статье освещены основные методологические положения, лежащие в основе коррекционного обучения детей с нарушениями речевого развития; подчеркнута, что методические принципы обучения детей с нарушениями речевого развития представляют собой целостную систему, включающую два важных методологических положения: учет наиболее общих закономерностей в овладении речью в норме, а также учет своеобразия их проявлений при нарушениях речевого развития.

Ключевые слова: специальная методика начального обучения украинскому языку, принципы обучения речи детей с нарушениями речевого развития, коррекция нарушенных речи.

SUMMARY

N. Savinova. Problem of principles of studies in the special method of initial studies of Ukrainian.

In the article the author lights up substantive methodological provisions which are underlaid correctional studies of children with violations of speech development, marks that methodical principles of language studies of children with violations of speech development are the integral system which includes two methodologically important position: an account

of the most general conformities to law of capture a language is in a norm, and also account of originality of their display at violations of speech development.

Key words: special method of initial studies of Ukrainian, principles of language studies of children with violations of speech development, correction of speech violations.

УДК 376.1:371.264:51

Н. С. Сухоніна

Кримський інженерно-педагогічний університет

ПИТАННЯ СЕНСОРНО-ПЕРЦЕПТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК УМОВА ОРГАНІЗАЦІЇ КОРЕКЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ШКОЛІ ДЛЯ ДІТЕЙ ЗІ ЗНИЖЕНИМ ЗОРОМ

У статті розглядається актуальна психолого-педагогічна проблема розвитку СПД у слабозорих молодших школярів у підготовчий період вивчення математики.

***Ключові слова:** сенсорно-перцептивна діяльність, слабозорі молодші школярі, корекційне навчання, корекційно-педагогічний процес, спеціальна школа, методика математики.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі становлення України як демократичної держави формується нове ставлення суспільства до дітей з різноманітними порушеннями психофізичного розвитку, нове бачення умов і шляхів їх соціалізації та інтеграції в соціум. У цьому контексті особливого значення набуває відповідне удосконалення змісту спеціальної освіти та методик навчання таких дітей, в тому числі і з порушеннями зору. Серед нагальних питань особливої уваги потребує підготовка дітей зі зниженим зором до опанування знань, зокрема математичних. Важливим фактором підготовки дітей до вивчення систематичного курсу математики є сформованість у них елементарних математичних уявлень, які базуються на усвідомленні сенсорно-перцептивної діяльності.

У спеціальній психології проблема розвитку сенсорно-перцептивної діяльності розглядається як одна з актуальних у системі компенсації порушень зору. Сенсорні та перцептивні процеси, як регулятори взаємодії людини з предметами та явищами навколишнього середовища, є основою психічного розвитку й важливою умовою людської життєдіяльності в цілому.

Поняття «сенсорно-перцептивна діяльність» охоплює чуттєве сприймання та перцептивні дії, які забезпечують усвідомлене чуттєве виділення певних властивостей обстежуваних об'єктів з наступним перетворенням сенсорної інформації у відображення дійсності у формі побудови образу, адекватного предметному світові та меті діяльності.

Глибокі порушення зору в учнів зумовлюють значні ускладнення чуттєвого пізнання навколишнього світу, специфічність застосування методів і